

Monumentnummer*: 519323

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82818/124

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Achtmaal	Zundert	Noord-Brabant		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Zundert	F			5793

Omschrijving**

Inleiding.

R.K. KERK van de Heilige Cornelius, gebouwd in 1863 in een Ambachtelijk-Traditionele Waterstaatsstijl naar ontwerp van P. Soffers. Uitgebreid in 1923-24 naar ontwerp van architect P. Bilsen. Het object ligt aan de Pastoor de Bakkerstraat, in de kern van het kerkdorp Achtmaal.

Omschrijving.

Driebeukige kruiskerk, vijf traveeën lang onder een zadeldak met wolfeind, voorzien van korte dwarsbeuken (één travee diep) onder schilddak. Het koor (twee traveeën diep) heeft een driezijdig gesloten absis. Tegen het front (aan de noord-oost zijde) is in het midden een vierkante toren geplaatst met achtzijdige ingesnoerde spits. De toren telt drie geledingen, van elkaar gescheiden door natuurstenen lijsten die doorlopen over de voorgevel van de kerk.

Het geheel is uitgevoerd in (handgevormde) baksteen, voor de bogen om de ramen en deuren is een afwijkende kleur baksteen (oranje) gebruikt. De daken zijn gedekt met leien. Tegen de zijgevel en op de hoeken van de dwarsbeuken zijn steunberen met natuurstenen afdekplaten geplaatst. De geledingen van de toren zijn voorzien van lisenen met segmentbogen. Bij de klokkegeleding verjongt de toren, op de overgang zijn aan de voorzijde voluten geplaatst. Tegen de zijgevels van het koor bevinden zich éénlaagse bouwvolumes onder plat dak.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Aan de voorzijde van de rechter dwarsbeuk is een portaal onder plat dak geplaatst, voorzien van een driehoekig fronton, met een brede dubbele deur. Op de begane grond is, in de toren, een rondboog paneeldeur met kussenpanelen gezet, in het metselwerk erboven zijn wit geschilderde natuurstenen aanzet- en sluitstenen aangebracht. In de bovenste geleding van de toren bevinden zich aan alle zijden rondbogige galmgaten en wijzerplaten welke de lijst van de lisenen doorsnijden. Boven de deur bevindt zich een hoog rondboograam met roedenverdeling. De rechterzijgevel van de toren is blind, links zijn een deur met daarboven een rondboograam en rond raam zichtbaar.

In de zijgevels en gevels van dwarsbeuken bevinden zich ramen met dezelfde vorm als die in de toren, de indeling is verfijnder, onder andere met kielbogen. Het koor, en de aanbouwen tussen dwarsbeuk en koor, hebben kleinere rondboogramen met metalen kozijnen en roedenverdeling.

Aan weerszijden van de toren, in de kopse gevel van het middenschip, zijn (op circa twee meter hoogte) gepleisterde nissen op natuurstenen dorpels aangebracht met beelden, links een voorstelling van Maria, rechts Jozef (of Cornelius?) met Christuskind.

Het interieur is wit gepleisterd. Zij- en dwarsbeuken hebben vlakke plafonds, het middenschip en koor zijn van tongewelven voorzien. Tegen de wanden zijn pilasters, doorlopend in geprofileerde gordelbogen aangebracht. Tussen het midden- en zijschip staan zuilen, beschilderd als marmer. De vloer in de kerk en van het verhoogde koor zijn bedekt met zwart marmeren tegels. In de linkerzijmuur is in een uitgebouwde nis een biechtstoel met houten panelen-omlijsting geplaatst. Boven de ingang bevindt zich een houten balustrade op smalle zuiltjes, beschilderd als marmer. Tot de inventaris behoren onder andere een houten Mariabeeld, gemaakt door F. de Vriendt in 1887 en twee vierkante panelen met houtsnijwerk (hangen aan weerszijden van de ingang).

Waardering.

De kerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de dorpskerk. Het gebouw heeft architectuurhistorisch belang als herkenbaar voorbeeld van de in het Bisdom Breda nog laat toegepaste Waterstaatsstijl en is van belang wegens de verzorgde stijl en detaillering en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen. Het gebouw heeft harmonische verhoudingen en is tevens van belang als voorbeeld van het oeuvre van de architect P. Soffers. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument